

Bylost a budoust / Budost a bylost

Tradiční myšlenková tendence chápe „bylost“ a „budost“ nějaké události jako jistou část či složku „času“ (tj. obecného „času“). Ve skutečnosti je „obecný čas“ čímsi sekundárním, jakýmsi „chronotopem“ resp. obrovským množstvím „chronotopů“, které v sebe navzájem přecházejí, prolínají se, ale někdy (a pouze některé) si jsou zcela vzdálené a cizí. „Minulost“ ve smyslu „obecného času“ je naprosto závislá na obrovském množství událostí nejrůznějšího typu, zejména ovšem na jejich „bylostech“: co si množství událostí-subjektů nezachytí a nepodrží jako svou vlastní minulost, tj. bylost, tomu se v „minulosti“ (jako „obecné minulosti“) nedostane žádného místa a dokonce žádné „skutečnosti“. Ovšemže to vůbec neznamená ani relativizaci (a už vůbec ne subjektivizaci) „obecného času“; ten je „skutečností“, i když skutečností nesamostatnou, nesvébytnou, neschopnou obstát nějakou svou vlastní „setrvačností“: „obecný čas“ je prostě jen prostředím („polem“), které „kolem“ sebe vytvářejí svébytné (pravé) události. Jakékoli „trvání“ (tj. jakákoli relativní a dočasná setrvalost, „neměnnost“) je vždy prostředkováno reaktivitou mnoha nejrozmanitějších subjektů (různých úrovní); Newtonovo pojetí setrvávání čehokoli v klidu nebo v rovnoměrném a stejnosměrném pohybu je konstrukcí, výmyslem a vposledu iluzí (někdy se hodně přibližující „realitě“). „Trvá“ resp. „přetrvává“ pouze a výhradně to, co je aktivně zachováváno prostřednictvím reakcí mnoha subjektů, nicméně to, že jde o reaktivitu subjektů, vůbec neznamená, že to, co je takto zachováváno, je čímsi jen zdánlivým. A aby bylo možno tuto skutečnost řádně pojmout, je třeba za „skutečné“ považovat jak to, co z každé události již proběhlo, jakož i to, co ještě neproběhlo, ale proběhnout se připravuje (což je ovšem „skutečnost“ v něčem jiná než ona již „bylá“). Kdyby totiž nemohla být „bylost“ ani „budost“ každé z událostí pojata jako (v nějakém smyslu) skutečná, nemohlo by jako „skutečné“ být pojato ani ono prostředí (či „pole“), které je dějícími se událostmi společně vytvářeno.

(Písek, 120508-1.)